

1. Amaç

Bu politika belgesinin amacı, Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi'nde akademik, mesleki ve sosyal ortamın toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık ve şiddet biçimlerinden bütünüyle arındırılmasına yönelik ilkeleri tanımlamak; bu kapsamda yapılacak bilgilendirme, önleme, destek ve güçlendirme çalışmalarının dayanağı olacak çerçeveyi belirlemek ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık ve şiddet karşısında işletilecek süreçlere katkıda bulunmaktır.

Bu belgenin amacı, kişiler arasındaki ilişkileri sıkı bir disipline sokmak, eşitler arasında rızaya dayalı ilişkileri önlemek, belirli bir cinsel davranışı ve ahlakı dayatmak, ifade özgürlüğünü ve özgür tartışma ortamını engellemek, resmi süreçlere dâhil etmek ve yaptırımlarla karşılamak değil, cinsel taciz ve şiddetten arındırılmış bir akademik ve mesleki ortam yaratmaktır.

Üniversite, cinsel taciz ve saldırının hiçbir şekilde görmezden gelinmeyeceğini vurgularken, aynı zamanda bunlara maruz kaldığını veya tanık olduğunu düşünen bireyleri de sürece ilişkin adımları atmaya teşvik eder. Bu belge aracılığı ile paydaşların farkındalığının artırılması, ayrımcılık, taciz ve şiddetle ilişkili olayların engellenmesi, iddialar ve başvurular doğrultusunda soruşturma, destek ve güçlendirme mekanizmalarının kurulması ve yürütülmesi için gereken yaptırımların uygulanmasını taahhüt eder. Bu politika metninin hayata geçirilmesi için Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık ve Cinsel Tacizi Önleme ve Destek Birimi (ACU-ACT) kurulacaktır.

Bu çerçevede Üniversite cinsel taciz ve şiddet olaylarında taraf ya da tanık olan kişilerin insan onurunun korunması, özel yaşamın gizliliğinden kaynaklanan mahremiyetin sağlanması, soruşturma süreçlerinin gizlilik ilkesi doğrultusunda yönetilmesi ile paydaşların kendilerini güvende hissedecekleri bir ortam oluşturulmasına ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına destek verir.

2. Kısaltmalar

Üniversite: Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesini,

ACU: Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesini,

Belge: Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık, Şiddet ve Cinsel Tacizi Önleme ve Destek Politika Belgesini

ACU-ACT: Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık ve Cinsel Tacizi Önleme ve Destek Birimini ifade eder.

3. Kapsam

Bu politika belgesinde yer alan hükümler Üniversitenin tüm paydaşlarının birbirlerine ve üçüncü kişilere yönelik rızaya dayalı olmayan cinsel nitelikli davranışları, cinsiyet ayrımcılığı ve toplumsal cinsiyete dayalı tehdit etme, zorlama veya özgürlükten yoksun bırakma gibi tüm davranışları üniversite yerleşkesi ve mesai saatiyle sınırlı olmaksızın kapsar.

Bu hükümler, üniversite öğrencileri ve çalışanlarının, kampüste görev yapan özel kişi ve işletme personelinin, misafirlerin, “iş, eğitim ve öğretim ilişkileri nedeniyle” bir arada buldukları fiziksel ve dijital bütün ortamlarda uygulanır. Bu belge, Üniversite içinde meydana gelen olaylar ve Üniversite paydaşları arasında dışarıda meydana gelen ancak Üniversite ortamına taşınan ya da akademik yaşama ve çalışma ortamına etkisi olan eylemleri içerir.

4. Dayanak

Bu politika belgesi, Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu tarafından hazırlanan ve Üniversite'nin WEB sayfasında yayımlanan Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı çerçevesinde oluşturulmuştur. (**Senato'nun 3 Şubat 2022 tarih, 2022-04 sayılı kararı**)

5. Tanımlar ve Özellikleri

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Taciz

Açıkça cinsel nitelikli söz ya da davranış içermemekle birlikte, kişiye cinsiyeti, cinsel yönelimi ya da cinsiyet kimliği nedeniyle yöneltilen ve eşitsiz toplumsal cinsiyet rollerini pekiştirerek, kişide olumsuz etkiler yaratan taciz biçimidir.

Bunlarla sınırlı olmamakla birlikte, aşağıdaki örnekler toplumsal cinsiyete dayalı taciz olarak değerlendirilir:

- Bir kişinin cinsiyeti, cinsiyet kimliği, cinsel yönelimi, görünüşü ve/veya özel hayatına (medeni durumu vb.) dayanarak

- utandırıcı, aşağılayıcı ve/veya küçültücü yorumlarda bulunmak
- ayrımcı muamelede bulunmak
- dışlamak, toplum dışına itmek, yalnızlaştırmak
- teşhir etme içerikli tehditlerde bulunmak

- Bir kişinin ismini, cinsiyet kimliğini ve/veya kendini ifade ettiği zamirleri bilerek yanlış kullanmak ya da kişinin cinsiyet kimliği geçmişine sürekli atıflarda bulunmak.

Cinsel Taciz:

Kişinin rızasına dayalı olmayan ve süreklilik arz etmesi gerekmeyen cinsel nitelikli sözlü ve sözlü olmayan davranış biçimlerini içerir.

Bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla, aşağıdaki örnekler cinsel taciz olarak değerlendirilir:

- Laf atmak,
- Cinsel içerikli şaka yapmak, hikâye ve anı anlatmak veya iltifatta bulunmak ya da argo sözcükler kullanmak,
- Flört etmek için olağanın ötesinde ısrarcı davranışlarda bulunmak,
- Pornografik materyal ile rahatsız etmek, bunları göndermek veya göstermek,
- Kişinin cinsellik içeren davranışlarını rızası olmadan kaydetmek ve yaygınlaştırmak,

- Kişiyi görüntü, ses vb. kayıtlarını rızası dışında kullanmakla veya bu kayıtları yaymakla tehdit ederek yakınlaşmaya veya cinsel ilişkiye zorlamak,
- Kişinin cinsel yaşamıyla ilgili sorular sormak veya dedikodu üretmek,
- Cinsiyete veya cinsel yönelime ya da cinsiyet kimliğine ilişkin ayrımcı söz ve eylemlerde bulunmak,
- Cinsel içerikli tehdit, şantaj ya da hakaret ve benzeri fiillerde bulunmak,
- Fiili ve/veya ısrarlı takip
- İstenmeyen bakış ve mimiklerle rahatsız etmek,
- Telefon, e-posta veya benzeri iletişim araçları kullanarak cinsel içerikli mesajlar veya talepler iletmek
- Facebook, Twitter, Instagram, Snapchat ve benzeri sosyal ağlar dâhil elektronik ortamda, cinsel içerikli mesajlar veya talepler ileterek rahatsız etmek ya da kişinin rızası dışında cinsel yaşamıyla ilgili görüntü, ses vb. kayıtlarını paylaşmak veya dedikodu üretmek,
- Cinsel ilişki ısrarında bulunmak.

Cinsel Saldırı

Bir kimsenin vücut dokunulmazlığının, kişinin rızasına dayalı olmayan cinsel nitelikli davranışlarla süreklilik arz etmek zorunda olmaksızın ihlal edilmesidir.

Cinsel saldırı iki biçimde ortaya çıkabilir:

- İlk şekilde, cinsel saldırı kişinin vücut dokunulmazlığının ihlali şeklinde gerçekleşir. Bu tür cinsel saldırı örnekleri arasında sarılmak, okşamak, dokunmak, makas almak, öpmek, elini tutmak, saçını okşamak sayılabilir.
- İkinci tür cinsel saldırıda ise, kişinin vücut dokunulmazlığının vücuda cinsel organ veya sair bir cisim sokulmasıyla ihlal edilmesi yani tecavüz söz konusudur.

Cinsel İstismar

15 yaş altı için rıza aranmaksızın, 18 yaşından küçüklere karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış “çocuğun cinsel istismarı” olarak değerlendirilir.

Israrlı Takip

Fiili, sözlü, yazılı olarak ya da herhangi bir iletişim aracı kullanılarak, kişinin güvenliğinden endişe etmesine neden olacak şekilde kişide fiziki veya psikolojik açıdan korku ve/veya çaresizlik duygusu yaratan ve kişiyi baskı altında tutan her türlü cinsel tutum ve davranıştır.

Ödüllendirme Vaadi

Kişinin cinsel ya da duygusal amaçlı davranış veya teklifi kabulü durumunda ödül, terfi, not veya benzeri hak etmediği kazançlar elde etmesini içeren her türlü ayrıcalık vaadinde bulunulmasıdır. Kişiye, cinsel nitelikli davranış veya teklifi kabul etmesi halinde hak etmediği kazançlar sağlanacağını açık olarak veya ima yoluyla belirtmek ödüllendirme vaadidir.

Bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla, aşağıdaki örnekler ödüllendirme vaadi olarak değerlendirilir:

- Cinsel nitelikli davranış veya teklifin yapıldığı kişi öğrenci ise; notunu yükseltmeyi, akademik veya maddi destek sağlamayı, sınav sorularını paylaşmayı vaat etmek,
- Cinsel nitelikli davranış veya teklifin yapıldığı kişi çalışan ise; terfi veya maaş artışı sağlamayı, iş yükünü hafifletmeyi, çalışma süresini kısaltmayı vaat etmek.

Misilleme

Kişinin cinsel ya da duygusal amaçlı davranış veya teklifi reddetmesi ya da toplumsal cinsiyete dayalı tacize, cinsel tacize ya da cinsel saldırıya uğradığını düşünerek şikâyet etme yoluna gitmesi istemesi veya gitmesi nedeniyle ya da kişinin tanık olduğu toplumsal cinsiyete dayalı taciz, cinsel taciz veya saldırı

olaylarıyla ilgili ihbar yoluna gitmek istemesi veya gitmesinden dolayı, örtülü veya açık şekilde iş ya da eğitim yaşamının intikam amacıyla zorlaştırılmasıdır.

Bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla, aşağıdaki örnekler misilleme olarak değerlendirilir:

- Misillemeye maruz kalan kişi öğrenci ise; notunu düşürmek, görmezden gelmek, sorularını engellemek veya yanıtı bırakmak, akademik içerikli görüşme taleplerini reddetmek, olumsuz etkilenmesine neden olabilecek söylentiler yaymak, akademik ve maddi desteklere (örneğin burs, referans mektubu vb.) erişimini zorlaştırmak veya engellemek,
- Misillemeye maruz kalan kişi çalışan ise; terfisini engellemek, görmezden gelmek, yaptığı işi görmezden gelmek ve işe dayalı üretimlerini yok saymak ya da değersizleştirmek, mesleki gelişimini engellemek, mesleki görüşme taleplerini reddetmek, olumsuz etkilenmesine neden olabilecek söylentiler yaymak, özlük haklarının (örneğin yıllık izin kullanımı, fazla mesai ücretleri vb.) kullanılmasında zorluk çıkartmak, iş tanımına girmeyen işleri yapmaya zorlamak.

Rıza

Rıza kişinin yaşamakta olduğu sürece ve belirli bir davranışa özgür irade ve sözlü ifadeyle onay vermesidir. Kişinin sessiz kalması rıza ya da onayı olduğu anlamına gelmez. Rıza herhangi bir zamanda geri alınabilir. Rızanın geri alınmasından sonra meydana gelen eylemler rıza dışıdır. Rıza bir kereye mahsus olup, aynı olay için dahi her seferinde tekrar kişinin rızası alınmalıdır. Özellikle olayın tarafları arasında ast-üst ilişkisi bulunması gibi iradeyi zedeleme riski içeren öğelerin öne çıktığı durumlarda, bir hukuka uygunluk sebebi olarak kabul edilen rızanın bulunup bulunmadığı konusu hassas biçimde ve toplumsal cinsiyet duyarlılığı içinde değerlendirilmelidir.

Rızanın İnşası

Rıza inşası, kişinin rıza göstermediği herhangi bir cinsel davranışa ilişkin “Hayır”ı “Evet”e çevirmek için kullanılan ve ‘fiziksel zorlama içermeyen’ bütün yöntemleri kapsar. Bu durum kişinin seçimlerinin bulanıklaşmasına ve maruz bırakıldığı şiddeti çok sonra fark etmesine sebep olabilir.

Rızanın inşasında kullanılan yöntemler;

- Israr (sürekli talep etme),
- Manipülasyon (rahatlatıcı yalan söyleme),
- Duygusal tehditler (rıza verilmezse başkalarına gitme tehdidi),
- İkna süreçleri (hediyeler, maddi destek ve ikram),
- Vaatler (terfi, araştırmaya dahil etme, araştırma vb. durumlar için finans desteği yaratma),
- Duygusal baskı (kişiye kendini suçlu hissettirme),
- Kaygıyı azaltma (birliktelik üzerine verilen güvenceler) vb. olabilir.

Uygun Karşılanmayan Durumlar

Akademik veya kariyer belirleyici otoriteye sahip olan kişilerin, astları ile duygusal ve/veya cinsel ilişkiye girmesi, rızaya dayalı bile olsa, uygunsuzdur. Bu kural yöneticiler, öğretim üyeleri, asistanlar, öğrenciler ve idari çalışanlar gibi tüm paydaşların ilişkilerinde geçerlidir.

Hiyerarşik ilişki içindeki bireyler arasında duygusal ve cinsel ilişkinin uygun görülmemesinin sebebi, eşitsiz güç ilişkisinde özgür rızanın verilmesindeki güçlük ve var olan otoritenin kötüye kullanılma olasılığıdır.

Uygun karşılanmayan durumların önlenmesindeki sorumluluk hiyerarşik güç ilişkisinde üst konumda olan bireye aittir. Bu durumların önlenmesi amacıyla üst konumda bulunan kişinin otorite ilişkisini karşı tarafın akademik veya mesleki yaşamına zarar vermeden sonlandırması (danışmanlığı devretme, amir değişikliği, sınıf değişikliği vs.) gerekmektedir.

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Dijital Şiddet ve Taciz

Dijital/Siber taciz dijital araçları ve platformları kullanarak bir kişiyi taciz etme, yıldırma, tehdit etme ve benzer şekillerde kişiye zarar verme amacıyla gerçekleştirilen davranışlardır. Bu tek bir eylem ya da tekrarlanan eylemleri kapsayabilir ve bir kişi ya da bir grup tarafından gerçekleştirilebilir.

Siber Takip

Teknoloji kullanarak takip etmek, e-posta, mesaj ya da herhangi bir çevrimiçi platform aracılığıyla ısrarlı takip anlamına gelir.

Siber Gözetim/Kontrol

Kişinin faaliyetlerini, sosyal etkileşimlerini ve hareketlerini izlemek için teknolojiyi kullanmaktır. Kişinin cep telefonuna erişim talep etmek, onu her zaman ulaşılabilir olmaya zorlamak, ulaşılabilir değilse cezalandırmak veya nerede ve kiminle olduğunu kanıtlaması amacıyla fotoğraf göndermesi için baskı yapmak gibi durumları içerir.

“Sextortion” (Seksüel Zorlama)

Birine şantaj yapmak, örneğin özel fotoğrafları veya videoları yayınlamak ile tehdit ederek cinsel ilişkiye zorlamak veya devam ettirmek için şantaj yapmaktır.

Görüntüye Dayalı Taciz

Çevrimiçi olarak özel fotoğraf veya videoları (hatta tecavüz kayıtlarını) yayınlamak veya paylaşmaktır.

Finansal/Ekonomik Şiddet

Kişinin yakın ilişki içinde olduğu/olmayı arzu ettiği kişilerin mali durumunu kontrol etme ve herhangi bir özel mali kaynağa sahip olmamasını sağlamak, ekonomik güç kullanarak iradesi dışında hareket etmeye zorlamayı kapsamaktadır. (Örneğin kişisel bilgileri mağdurun kimliğine bürünmek için kullanma, banka hesapları üzerinde tam kontrole sahip olma, para çalma, mağduru borçlandırmak / gelir ve mal varlıklarına el koyma, vb.)

Mağdur Suçlayıcılık

Yaşanılan herhangi bir mağduriyette çeşitli gerekçelerle kusur veya kabahati o mağduriyeti yaşayan kişiye yükleyerek faili aklayan yaklaşımdır. Cinsel şiddet bağlamında ise, şiddete maruz bırakılan kişide kusur ya da kabahat bulmaya çalışma, şiddetin kendisinin o kusur üzerinden ortaya çıktığı ve kişinin maruz bırakıldığı şiddeti hak ettiği mesajını örtük veya açık bir şekilde vermek gibi davranışları kapsar.

“Gaslighting”

Kişiyi kendi algısından ve hafızasından şüphe duyacak hale getirecek şekilde sürekli manipüle etmektir. Suçlunun bir duygusal/maddi çıkar elde etmek amacıyla bilinçli hareket etmesi temel ölçüttür. Gaslighting, maruz bırakılanın “sürekli kendi gerçekliğinden, algı ve hafızasından şüpheye düşmesini” sağlayan söz ve tutumlardır. Mağdurun olayları sürekli ‘yanlış anladığı/hatırladığı’, ‘sağlıklı düşünemediği’ ‘muhakeme yeteneğini kaybettiği’ ya da ‘psikolojik sorunları olduğu’ gibi iddialar gaslighting kavramı göz önünde bulundurularak değerlendirilmelidir.

6. İlkeler

Eşitlik İlkesi

Bu belgede yer alan hükümlerin cinsiyet, toplumsal cinsiyet, cinsel yönelim, toplumsal cinsiyet kimliği, medeni hal gibi unsurlara dayalı ayrımcılık yapılmadan uygulanmasını temin eder. Toplumsal cinsiyet eşitliği ilkesine dayalı olarak kimsenin politik, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni ve diğer alanlardaki insan hakları ve temel özgürlüklerinin kullanılmasını ve bunlardan yararlanılmasını engelleyen veya ortadan kaldıran ya da bunu amaçlayan ve cinsiyete bağlı olarak yapılan herhangi bir ayırım veya kısıtlama

yapılamaz. Kişilerin toplumsal cinsiyete dayalı şiddete karşı korunması için gerekli olan özel tedbirler, ayrımcılık olarak kabul edilmez.

Özen Gösterme İlkesi

Üniversite, cinsel taciz iddiaları karşısında, tacize uğrayanın tekrar mağdur edilmesine yol açabilecek ve tarafların insan onurunu zedeleyebilecek türde davranışların önlenmesi konusunda sorumluluk alır. Özen gösterme ilkesi cinsel taciz ve saldırı iddialarıyla ilgili başvuru ve sürecin takibinde tacizi önleme mekanizmalarını güçlendirir ve mağduru tekrar mağdur edilmemesini sağlar.

Başvurunun Beyanı Esastır İlkesi

Başvurunun beyanı esastır ilkesi, konunun araştırılması ve soruşturulması için herhangi bir kanıt ihtiyacı duyulmaksızın araştırma ve değerlendirme sürecinin başlatılmasını sağlar. Açık kanıtların olmadığı durumlarda dahi olayın bağlamına ve söz konusu kişilere dair bütünsel bir yaklaşım geliştirilir. Beyanın soruşturulmaya yeter bulunması kesin yargılara varma ve cezalandırma anlamına gelmez.

Tarafların Korunması İlkesi

Beyanın soruşturmaya yeter bulunması, tacizin doğası gereği gizli kalan durumlar, açık delillerin bulunmadığı ya da delillerin ortadan kaybolduğu durumlarda dahi mağduru korumaya yönelik bir önlemdir. Öte yandan soruşturma sürecinde tarafların duygusal ve fiziksel olarak yıpranma ya da travmatize olma ihtimalleri düşünülerek hassas davranılır.

Gizlilik İlkesi

Üniversite, cinsel taciz iddialarının ele alınmasında tüm aşamalarda başvuru sahibi ve şikâyet edilen kişinin özel yaşamlarının gizliliğini koruyacak şekilde davranmayı ilke edinir. Raporlama ve/veya şikâyeti inceleme sürecinde yer alan kişiler; gizliliği korumakla ve şikâyeti, konuyla ilişkili bütün kişilerin itibarına saygı göstererek ele almakla yükümlüdürler.

Gönüllülük İlkesi

Başvuruda ve sürecin ilerlemesinde gönüllülük esastır. Süreci üçüncü bir kişinin başlattığı durumlarda dahi, mağduru haberdar etmeksizin ve onayını almaksızın hiçbir işlem yürütülmez.

Cinsel tacize uğradığını düşünen kişiler, güvendikleri biriyle temasa geçmeleri yönünde teşvik edilirler. Bu kişiler tüm destek mekanizmaları, şikâyetçi tarafın hakları, şikâyet yolları, istismara karşı uygulanacak işlemler konusunda bilgilendirilirler. Bununla birlikte, bu mekanizmalardan herhangi birine başvurmak isteyip istemediğine, kişinin kendisi karar verir.

Hızla Harekete Geçme İlkesi

Üniversite, bu kapsamdaki başvuruları ciddiye alır, başvuruların hızla değerlendirilmesi için gerekli düzenlemeleri yapar ve başvurunun korunması amacıyla gerekli görülen durumlarda mevzuata uygun idari tedbirler ivedilikle alınır.

7. Sorumluluklar ve Yöntem

Bu politika belgesini uygulamakla sorumlu olan Rektörlük, Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık ve Cinsel Tacizi Önleme ve Destek Birimi (ACU-ACT) kuracak, bu birim Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık ve Cinsel Tacizi Önleme ve Destek Yönergesini uygulayacaktır.